

Biografia lui Nicolae Ceaușescu

Lavinia Betea, *Ceaușescu și epoca sa*,
Editura Corint, București, 2021, 828 p.,
ISBN 978-606-793-973-6

Biografia lui Nicolae Ceaușescu este un subiect care a preocupat-o de mai multă vreme pe Lavinia Betea, domnia sa coordonând tineri istorici în realizarea unui prim demers în acest sens, în perioada 2012-2015. Mă refer, evident, la cele trei volume apărute sub titlul *Viața lui Ceaușescu: Ucenicul Partidului, Fiul Poporului* (realizate împreună cu Cristina Diac, Florin-Răzvan Mihai și Ilarion Țiu și publicate la Editura Adevărul Holding în 2012) și *Tiranul* (realizat împreună cu Florin-Răzvan Mihai și Ilarion Țiu și publicat la Editura Cetatea de Scaun din Târgoviște, în 2015).

Apariția în 2021 a impresionantului volum *Ceaușescu și epoca sa* a stârnit curiozitatea celor preocupați de studierea comunismului, întrebarea care a apărut vizând noutatea cu care vine volumul. Ce se mai putea spune despre Ceaușescu după apariția celor trei volume amintite? Sigur, multe, și o dovedesc și alte lucrări ce au ca subiect perioada ceaușistă. Însă care este diferența specifică, cu ce vine autoarea în acest volum?

Comparând cuprinsurile primelor trei lucrări cu cel al volumului de față, am constatat că denumirile capitolelor sunt diferite, prezente fiind doar trei etichete care indică cele trei vârste ale „geniului Carpaților”: „ucenicul”, „fiul poporului” și „tiranul”. Parcurgând textele, a fost lesne să constat că prezentul volum nu este o reluare a capitolelor publicate în volumele amintite, ci o rescriere, o variantă revăzută și consistent adăugită a capitolelor cu care Lavinia Betea a contribuit la volumele amintite. Datele din primele volume sunt prezente și în cel de față, în noi formulări, însă lor li s-au adăugat multe altele pe care autoarea le-a adunat în cei șase ani de la apariția celui de-al treilea volum din amintita trilogie. Trebuie menționat faptul că, în această perioadă, Lavinia Betea a mai publicat lucrările *Ultimul an din viața Elenei Ceaușescu* (Editura Corint, 2018) și *Tovarășa. Biografia Elenei Ceaușescu* (Corint, 2021). Astfel că date s-au adunat și au fost împletite într-o narațiune densă și atractivă.

După cum ne spune abia în postfața la volum, autoarea s-a angajat în realizarea biografiei lui Nicolae Ceaușescu căutând cauzele ce stau la baza aprecierii pozitive a lui de către jumătate dintre români și după trei decenii de la cădere și dispariție. Căutând să vadă dacă aceste opțiuni sunt dovezi ale reușitei proiectului „omului nou”, ea constată că nu se poate vorbi de așa ceva,

pentru că în joc sunt mentalități conturate în durate mai lungi ale istoriei: „epoca regimului comunist reprezintă o «durată conjuncturală», măsurată în decenii” (p. 790). De aici, apare următoarea întrebare cu privire la Ceaușescu: „A fost el însuși «omul nou» – idealul vieții și deciziilor sale? După cum se constată din conținuturile biografice expuse aici, el, personal, a trăit după principiul zicătorii «să nu faci ce face popa, ci ce zice el». Predica altora preceptele bunelor purtări din codul eticii comuniste, exonerându-se pe sine de la datoria lor. Ca element definitoriu al personalității sale și implicit al catastrofei finale, subliniez lipsa de empatie. În spiritul acesta a crezut și în comunism: ca fiind destinat celorlalți, nu și familiei sale” (*Idem*). În fond, duplicitatea și „disonanța cognitivă” sunt specifice românilor, așa cum au demonstrat-o cei care s-au ocupat de trăsăturile psihologice ale acestora, iar Ceaușescu nu a făcut excepție de la aceasta.

Lucrarea este structurată în 31 de capitole, a căror succesiune redă parcursul vieții lui Nicolae Ceaușescu, începând cu „O copilărie prea scurtă”, continuând cu „Ucenicul partidului”, „Numărul 2 în partid”, „Moștenirea”, „Tovarășul”, „Fiul poporului”, „Mândră corabie, meșter cârmaciul”, „Tiranul” și încheind cu „Trei zile cât veacul”. Titlurile capitolelor sunt incitante, ne atrag în lecturarea unui produs istoriografic foarte bine documentat. Însă nu avem în față doar un text ce în care datele sunt bine ordonate și sursele lor riguros indicate, ci un produs pentru realizarea căruia autoarea a uzat de interdisciplinaritate. Pe lângă informațiile din arhive, pe care le ordonează un istoric, întâlnim date din interviuri, Lavinia Betea realizând astfel de demersuri cu foști lideri comuniști, și analize psihologice. Din combinarea acestor metode a rezultat un text științific atrăgător, care îl poartă pe cititor din intimitatea casei părintești a lui Nicolae Ceaușescu prin atmosfera vieții de partid și până la atmosfera rece din cazarma de la Târgoviște, unde acesta avea să-și găsească sfârșitul.

Subscriu la cele afirmate de prefețatorul lucrării, Academicianul Ioan Aurel Pop: „Cartea poate să le pară unora eseistică, dar nu este, ci este pur științifică. Pentru acceptarea acestei constatări ajunge examinarea, fie și sumară, a aparatului critic al lucrării. Înșelătoarea impresie de prezentare literară vine din felul scriiturii autoarei, care este unul atractiv, alert, curgător, ușor de perceput de către cititor. Sunt istorici care scriu pentru 5-10 colegi de-ai lor, specializați pe teme foarte restrânse și erudite, și sunt istorici care scriu – cu respectarea exactă a tuturor rigorilor profesionale – pentru publicul larg și care, astfel, scot istoria din «turnul de fildeș». Viața de demult... nu trebuie revelată doar unor aleși ai sorții, ci tuturor, pentru că întotdeauna (chiar și când scriu biografii individuale) este vorba despre destinele unor colectivități” (pp. 6-7).

Biografia lui Nicolae Ceaușescu realizată de Lavinia Betea este o lucrare științifică accesibilă publicului larg. Sper să nu fie nevoie să treacă încă trei decenii pentru ca ea să fie bine prizată astfel încât măsurătorile sociologilor să releve din ce în ce mai puțini nostalgici față de „cel mai iubit fiu al poporului”.

Silvia BOCANCEA